

Husbukkskader i treverk

Husbukklarvene lever av å spise og fordøye treverk og dette fører til at treverket gradvis ødelegges (foto 1, 2).

Foto 1. Husbukken forårsaker svekkelse av treverk.

Foto 2. Fordi larvene fordøyer treverket, blir treverket ødelagt.

Husbukklarvens nedbrytning av treverket er en relativt langsom prosess men under gunstige laboratorieforhold (24-26 °C og ca. 85% relativ luftfuktighet), kan utviklingstiden fra egg til voksen bille gå på under et år. I bygninger er det sjelden optimale mikroklimatiske forhold og derfor tar livssyklusen til husbukk betydelig lengre tid. Man regner med at det gjerne kan ta 5-7 år eller mer for en husbukk å utvikles i bygningsmaterialer.

Husbukkhunnen legger egg der det er gunstige mikroklimatiske forhold for larvene. Ved gode laboratorieforhold kan egglegging skje på treoverflaten (foto 3, 4), men dette skjer aldri i praksis i bygninger. Både for å sikre beskyttelse (foto 4) og stabile mikroklimatiske forhold, skjer eggleggingen ned i sprekker (foto 5, 6).

Foto 3. Husbukkhunnen kan under stabile laboratorieforhold legge eggene på treoverflater.

Foto 4. Eggene er små og vanskelige å oppdage, selv på en overflate.

Foto 5. Med hjelp av et eggleggingsrør kan husbukkhunnen legge eggene flere centimeter ned i sprekker, eller som her, mellom treverk og en glassplate.

Foto 6. Hvis eggene ikke ligger beskyttet, er det stor fare for at de blir spist opp, som i dette tilfellet av en klannerlarve.

Det som styrer utviklingstiden til larvene er i tillegg til næringsinnholdet i treverket, gunstige mikroklimatiske forhold. De mest sentrale forholdene er temperatur og fuktkvote og dette er inne i treverket (foto 7). Av den grunn skjer skadeutviklingen under overflaten og det kan utvikles omfattende nedbryting av treverket før skadene oppdages (foto 8).

Foto 7. Husbukklarven har både stabile utviklingsforhold og god beskyttelse inne i treverket.

Foto 8. Det kan oppstå omfattende svekkelse av de indre delene av treverket før skadene oppdages.

For å finne husbukkangrep, må man undersøke de materialene som kan tenkes å bli angrepet. Husbukken har evne til å kunne utvikles i varme og tørre trekonstruksjoner, slik som takkonstruksjoner og yttervegger. Fordi husbukklarvene har en optimal utvikling i fuktbelastet treverk, er det imidlertid mer trolig at man finner mer omfattende husbukkskader i treverket som er mindre soleksponert og mer fuktutsatt, slik som nedre del av yttervegger.

Husbukkskadene oppdages enklest fra overflaten ved å se etter de karakteristiske, ovale, 5-7 mm store utflygningshullene (foto 9). Husbukken kan livnære seg på både gran- og furumaterialer, men når det gjelder furu, klarer larvene ikke å fordøye kjerneveden (foto 10).

Foto 9. Ofte oppdages husbukkangrepene ved at man finner utflygningshullene som viser hvor de voksne billene har forlatt treverket.

Foto 10. I furumaterialer spiser husbukklarvene ytveden, men de klarer ikke å fordøye kjerneveden.

I blant kan det være vanskelig å finne utflygningshullene fordi de er på den andre siden av materialet. Da kan man se om det er tegn til svekkelser rett under overflaten, enten ved å bruke skrålys på treoverflaten (foto 11) eller en kniv (foto 12).

Foto 11. Angrep rett under overflaten kan oppdages ved at det tynne overflatesjiktet buler noe ut på grunn av det tettpakkede boremelet i larvegangene.

Foto 12. Bruk av kniv kan forenkles påvisningen av husbukkskader.